

stubbar uttaneftir

Danir fáa 15 kr. meiri!

Samtøkan av verkafólki í Grønlandi hevur sett í verk meiri umfatandi tiltøk til tess at beina burtur lønarógvann millum donsk og grønlandsk verkafólk, sum arbeiða hjá partafelagnum Greenex í Grønlandi.

I eini sending í grønlandska útvarpinum herfyri varð upplýst, at felagið lønir grønlandskum verkafólki við 12,88 kr. um tíman.

Tímalønin hjá donsku starvsfeløgnum er umleið 15 kr. hægri!

40.000 kr til hundamat

Sjey ára gamli hundurin, Rajah, sum er á myndini, er

visur í, at hann ongantíð fer at svelta.

Eigarmaður hansara hevur júst góðskrivað honum 40.000 kr. Peningurin skal nýttast at keypa hundinum mat fyri, so leingi, hann livir.

Kolerasótt

Kolerasótt er farin at herja í Bangla Desh. Híartil hevur sóttin herjað mest í útjadararum í landinum. Tað frættist nú, at kolera eisini er farin at herja í høvuðsstaðnum Dacca.

Eisini dansari

Tað verður sagt um amerikanska forsetan, Gerald Ford, at hann er góður ítróttarmaður. Einku hevur

tó verið sagt um, hvussu hann roynist í tí verðsliga. Her hevur hann fingið sær ein dans við drottningini í Jordan, Alia Hussein.

El bilur fyri 15.000 kr.

Eitt sjáldsamt akfar er hesin bilurin.

Hann hevur snið sum ein píramida og gongur við

elektriciteti. Bilurin, sum er framleiddur á Sebring-verksmiðjunum í Florida, er hin nýggjasti el-drivni bilurin. Hann kostar 15.000 kr.

Demokraten kemur ikki longur

Vánalig figgjarviðurskipti hava enn einaferð rakt javnaðarbløð í Danmark. Herfyri var Sønderjyden, sum er partur av høvuðsblaði javnaðarflokksins, AKTUELT, og sum verður givið út í Jútlandi við bæði landsumfatandi og lokalum tilfari noytt at halda uppat við útgávuni.

Nú er Demokraten, sum hevur verið málgað hjá arbeiðararørsluni í Árhús, og sum annars er knýtt at javnaðarflokkinum, eisini hildið uppat at koma út.

Demokraten, sum Appressan av fyrstan tíð átti og sum gjørdist sjálvstøðugt blað í 1971, megnaði ikki at luttaka í teirri hørðu kappingini við Aarhus Stiftstidende, sum er borgarligt.

Serliga fór afturgongdin at kennast eftir umleggingina í fjør, ið gjørdist kostnaðarmikil.

Skipað er nú so fyri, at haldarar av Demokraten í hesum fjórðingsári fáa AKTUELT í staðin.

Kann tarna heilðarloysnini

Framsøgumaðurin fyri hin radikala vinstraflokkinn á fólkatingi, fyrrverandi forsætisráðharrin Hilmar Baunsgaard, hevur mælt til, at støða til spurningin om iðgnarrætt — økonomisk demokrati — ikki verður tikin enn.

Tað var javnaðarstjórnin við Anker Jørgensen á odda, sum legði fram uppskot um iðgnarrætt til verkafólk á fyrstakum.

Baunsgaard sigur, at flokkarnir á fólkatingi ikki í so stóran mun eiga at bera fram síni egnu sjónarmið, tí hetta kemur bert at tarna einari heilðarloysn í málinum.

Óminnisdrykkurin

Nøkur orð um eitt sveinastykki í demagogi

Tað finnst menniskju, ið finna fragd í at avdúka innantóman retorikk og óektaðan patos. Slik menniskju hava altíð havt nógv at tikist við í Føroyum, serliga hava føroyskar fólkafundarøður, ikki minst tann seinasta mansaldurin, verið eitt ríkt mið. Tey seinastu árinu munnu kortini hava kenst heldur soltin. Teir vanligu leverandørarnir, Ólavur, Erlendur, Demmus & Co eru blivnir ov keðiligir, soðið ov tult, plátan ov vælkend og ov slitin. Fortugdur kostur. Fyri mong av hesum má tí tann nýggi leverandørurin Óli Breckmann koma sum manna niður úr himlinum. Men umframt at vera eitt tað besta dæmið, við hava sær í longri tíð, um tað slagði av yvirbragðligum tjóðskaparligum blástri, sum altíð hevur sín uppruna í tjóðskaparligum røtloysi, er røða hansara (prentað í Dagblaðnum 13. juli 1974) eitt stuttligt dæmi um, hvussu demagogurin av Guds náði arbeiðir.

Fyrst kemur skammrøsið, ið tekur okkum av fótum. Vaccinationin móti skili og viti. Óminnisdrykkurin. Tann antirationella innspæningin, ið tryggjar talaran móti øllum mótmælum og spurningum og tortrúni og látri. Nú, eftir at tað kritiska sálindið hjá áhoyrarum ella lesarum ætlandi er typt, eru líkindi til at koma við tí fyrstu heilu ella hálvu lygnini. »Vit eru sannførdir um, at (Fólkaflokkurin) er tann flokkurin í føroyskum politikki, sum allarmest umboðar einhvønn ávisan áhuga, figgjarligan ella samfelagsligan«. Góði Óli, eingin er sannførdur um hetta, allarmest fólkafloksmenn sjálvir. Fólkaflokkurin er og hevur altíð verið nærri knýttur at tí føroyska vinnulivinum enn nakar annar føroyskur politiskur flokkur. Vit hyggja at fremstu síðu í sama blaði, at vallistanum hjá flokkinum í Eysturoynni. Uppstillaðir eru ein lærari, ein timburmaður, fyra skiparar, ein keyppaður og ein revisorur.

Vit lesa viðari og renna okkum brátt í nakrar »skuggansmenn« við eini klettast tryggjaðari inntøku, sum ikki kunnu vrakast fjórða hvørt ár, og sum hava størri vald enn tey fólkavald umboðini. Tað ljóðar kryptiskt, duldarfult. Vit hóma leikin handan tjald og fáa gáshald. Men hvørjir eru nú hesir »skuggans menn«? Tá ið tað ikki verður sagt við greiðum orðum, mugu vit royna at gita. Tað kann ikki hugsast, at tað eru teir menn, ið krøvja seg handan

partafeløgini og agenturini, ella teir, sum hittast í Rotary eina ferð um vikuna fyri læstum durum. Teirra inntøka er klettast tryggjað, og teir kunnu ikki vrakast fjórða hvørt ár, hóast tað eru fleiri dæmi um, at teirra makt hevur verið størri enn tann hjá okkara fólkavald umboðum. Eru hetta teir skuggans menn, tú hugsar um, Óli? Men so fært tú ivaleyst at gera, tí teir flestu av teimum eru limir í tinnu egna flokki, ja, tað sigst enn, at teir brúka hann sum jarnbrot til at útinna sitt legendariska skuggans vald.

Beint aftaná renna vit okkum í vendingina »ein fremmand livsáskoðan«. Hm. Tað ljóðar meinaleyst, tú hevur hug at gloypa tí uttan protest ... men, men. Ein livsáskoðan kann vera røtt ella skeiv, men kann hon vera fremmand? Fremmand merkir her óføroysk. Tað finnst alto livsáskoðanir, sum í sær sjálvum vísa, at tú ert ein ringur føroyingur. Hm. Vit hava hugsanarfrælsi í Føroyum, men skuldi tú vágað tær út um heimabeitið hjá Óla og Knúti og eitt nú hugsað sosialistiskt, ert tú ikki føroyingur. Soleiðis kann intoleransen koma undan í einum meinaleysum lýsingarorði.

Lat okkum steðga eitt sindur longur her. At meta um hugsanirnar hjá einum øðrum menniskja við at spyrja seg sjálvan, ikki um tær eru rættar ella skeivar, men um tær eru føroyskar ella óføroyskar, hetta er ikki bara intolerant og gruggandi fyri vitið, men rætt og slætt rasisma. Umframt hesa livsáskoðan finna vit í tí heldur blandaða tankaførninginum hjá fólkaflokkinum ta kapitalistisku frumskógarlógina (borin fram meira opinskárað av Essa Arge enn av Óla Breckmann) og ta korporativu samfelagsuppfatningina, har tað verður sagt okkum, at einki skilur fyrstakuna og arbeiðsmannin, reiðarið og fiskimannin. Persónliga haldi eg allar hesar áskoðanir vera skeivar og vandamiklar. Um tær eru føroyskar ella ikki, vil eg lata Ó. B. avgera, men eg vil fegin hjálpa honum við at upplýsa, at tann fyrsta av hesum áskoðanum á sinni hevði Adolf Hitler sum sín itarsta talsmann, at tann 2. hevur spókt eina mest í kjalarvørrinum á tí kapitalistiska iðnaðarsamfelagnum og finst slødd runt í tí pseudo-filosofiska tankagóðsinum hjá monnum sum Johannes V. Jensen, Nietzsche og Knut Hamsum, og at tann 3. var høvuðshugsanin hjá einum øðrum sjónleikara og demagogi, Benito Mussolini.

Tivandi nærkast vit endanum. Skuldi nú, aftan á tann ógreiða orðafloym og ta meiri og meiri ivasomu ideologíuna, ein rest av skili verið eftir í onkrum serliga hørðum heysi, kemur tí allarseinast enn ein dygg antellektuell innspæning.

»Hetta, vit siggja, er land Føroya fólks, tit eru fólk Føroya lands, vit eru flokkur Føroya lands og Føroya fólks, fólkaflokkurin er flokkur okkara

allra« (sic). Janus, hvar er broddur tín?

Eitt vælgjort sveinastykki, minst til bronsu. Ein vøra, ið selist. Ein blandað krás til nógvur ymskar gómar. Tann obligatoriski appellurin til lokalpatriotismuna. Eitt sindur av framburðarmesni, ivaleyst ætlað til vinnulivsmenn og agentar, teir, ið selja blikkðósinar og stereotólini. Eitt sløð av antimaterialismu, hóskandi kostur fyri bragðligar bøndur og nostalgiskar skúlalærarar, teir, ið heldur vilja hava ta slitnu bókina ... Eitt høg á la Glistrup til nakrar fiktivar skuggans menn, sum fær okkum at hugsa so mikið minni um teir sonnu skuggans menn, sum eru monan í fólkaflokkinum. Og so tað stóra gandakynstrið, har áður ógrundað akrobatisk evni koma til sjóndar, flokkurin hjá stjórnum og skiparum og revisorum og gjørdur til ein sosialan flokk, ið vil bota um tey »ljótu misljóða«, ið standast av peningagjavnun. Havið ongan ótta, tit, ið liða neyð og ótrygg eru, Knút Wang og Óli Breckmann vakja yvir tykkum!

Alt latið út í eina súpan av yvirspepentum nationalistikum gabbí, ið fyri undirritaða er eitt millum mong ivaleys tekin um, at okkara mentunarlígi førningur nú óbetiliga er farin eftir ánni. Tjóðskaparlig ómegd fylgjast altíð. Tað sama gabbíð hoyrdist í Týsklandi seinast í 19. öld, tá ið hitt gamla bóndasamfelagið var ein saga blott, og tað kapitalistiska iðnaðarsamfelagið med alla hevði tikið við. Hvat ið seinni kom burtur úr tí gabbinum, vita vit.

Vit eru nøkur, ið ikki hugsa so nógv um, hvør ið er føroyingur og hvør ið ikki er tað, ella hvør er ein góður føroyingur og hvør er ein ringur føroyingur. Orsaka, men hetta er okkum í grundini so óendiliga líka mikið. Vit vilja so fegin hava óll við. Eisini tey, ið ikki eru fólkafloksmenn. Eisini tey, ið ikki duga Jákup á Møn. Eisini blámen. Og grønlandingar. Eisini tey við »fremmandum« áskoðanum. Bara eitt kann fáa okkum at stúrsa eitt sindur, kanska enn tá ivast. Tað er, tá ið menn fara upp á hægstu fjallatindar og yla tað út gjøgnum sterkar hátalarar, at teir so p...doy eru føroyingar. Tá fáa vit líkasum ilt fyri hjartað. Okkum tykir synd í teimum. Hvi slik málageipan? Ivast teir innast inni í, um teir eru føroyingar? Vælsignaðir, sissið tykkum, tit skulu vera vælkomnir kortini.

Hanus Andreassen

★★★★

Atli Dam

Tann tíð, sum A. D. hevur sitið sum løgmaður, skuldi tað eittast fyri, at kassin var tómur.

Tann, sum hevur uppihildi Føroya landi í seks ár, er Atli Dam.

Kári Skála

Kári Skála

Frítt orð

Nú eru fleiri trúarbólkar í Føroyum. Størstur av teimum er Broðrasamkoman. Tíverri liva teir ikki altíð eftir orði Harrans, heldur er mammon størsti gudur teirra.

Trúgvur tænar er gull verdur. Tann, ið fær ein ótrúgvan tænar, kennir sviðan av tí.

★★★★